

L'ALTRA MIRADA. FLIPAR I BURXAR - 2. ADOLESCENTS DE 13 A 16 ANYS

Isabel Capdevila

Cap d'estudis IES Joanot Martorell

Lídia Sala

Coordinadora Pedagògica IES Joanot Martorell

Dolors Gispert

EAP B-40. EAP Esplugues

RESUMEN

En este artículo se recogen las reflexiones en torno a la escolarización compartida como recurso inclusivo en la sociedad y en el propio IES, tomando como referencia la que llevan a cabo el IES Joanot Martorell y el Aula Taller de Cornellà de Llobregat. La Tutoria semanal en el IES permite no perder el vínculo con el centro y posibilita una integración a tiempo parcial que facilita conseguir el Graduado en ESO a determinados alumnos.

ABSTRACT

"Basic lines for deaf children advising programs and family support"

This article gathers the reflections around the shared schooling as an inclusive resource to the society and to the IES, taking as a reference the one that carry out the IES Joanot Martorell and the Aula Taller of Cornellà de Llobregat.

The weekly Tutorial in the IES allows not to lose the link with the center and makes possible a partial time integration that facilitates the students to Graduate.

La Directora de l'Aula Taller de Cornellà de Llobregat (UEC), Fundació el Llindar, Begoña Gasch Yagüe, a l'article publicat a la revista *Àmbits de Psicopedagogia*, núm 18, p. 39-41, tardor 2006, proposa reflexionar sobre la necessitat de treballar amb l'IES al qual cada alumne està vinculat administrativament. Ella i els nostres alumnes de l'IES Joanot Martorell, en règim d'escolarització compartida, han fet possible un treball de col·laboració en què el nexa que ens uneix és una mateixa mirada sobre l'adolescent amb problemes, el que nosaltres anomenem "L'altra Mirada".

Uns anys abans, amb els Equips Directius anteriors, l'Aula Taller (UEC) de Cornellà no oferia garanties per als nostres alumnes. Ni el professorat de l'IES ni les assessores de l'EAP d'Esplugues vèiem viable cap derivació perquè només servia per treure l'alumne del centre. Actualment l'Aula Taller és per a aquests nois i noies "un lloc on s'aprèn i que brinda oportunitats de pensar en un futur". Darrera hi ha un equip de professionals que creuen en ells, i que els tenen al seu costat, que pensen que "És necessari un vincle potent entre l'adolescent i l'adult que el legítimi per dir no". Això és el que ens ha decidit a col·laborar amb l'aula taller: el fet que tenim en comú un grapat de coses, i per damunt de tot una visió de l'alumne com un ésser fràgil i en formació que necessita estimació, suport i exigència. Treballar en col·laboració professional és un repte enriquidor per a tots els professionals que hi participen.

Abans de començar a treballar junts, ens preguntàvem si estàvem exclouent els alumnes en portar-los a la UEC per passar-hi el 90% de la jornada escolar; si fóra possible una experiència així en el marc de l'IES... Hem arribat a una conclusió, que pot semblar una paradoxa: no seria possible i, tot i produir-se fora del centre és un recurs inclusiu a la societat i a l'IES. Ara us ho explicarem amb detall.

LA SITUACIÓ DELS NOIS A L'IES ABANS DE LA DERIVACIÓ A L'AULA TALLER

Com és possible que aquests nois/es amb els seus patrons conductuals treguin "el pitjor" de nosaltres mateixos i facin trontollar tota la institució escolar?

La nostra reacció davant les seves transgressions, i provocacions és

d'escalada en progressió geomètrica. L'alumne està fart de la normativa, dels adults, de l'aprenentatge de "paper i llapis", de la degradació de les seves relacions amb el professorat,Nosaltres ens sentim impotents i ells/es arrossegueu un malestar intern que de seguida tendim tots a catalogar de patològic.

L'alumne i el seu entorn familiar noten la nostra falta d'expectatives i, a més a més, ens permetem el luxe de fer-los-ho saber. Només si som sinceres, sabem que el fracàs també és nostre, però ens costa dir-ho en veu alta. Pensem que aquest és el primer pas, però necessitem recursos i models d'aprenentatge vàlids, com l'Aula Taller de la Fundació el Llindar.

EL COMPROMÍS DE L'IES EN LA TUTORIA COMPARTIDA: UN RECURS PER NO PERDRE EL VINCLE AMB L'ALUMNAT DE LA UEC

L'encert de l'escolaritat compartida són les entrevistes individuals del noi/a amb el tutor/a de l'IES. El Joanot Martorell sempre busca un professor/a de l'Equip Directiu que hagi mantingut un vincle amb l'alumne, que es pugui restablir en un espai íntim de confiança, confidencialitat i seguiment.

El Director, la Cap d'Estudis i la Coordinadora Pedagògica són peces claus en tot aquest procés, el perfil humanista d'aquest equip ho possibilita. De mica en mica es construeix un espai de diàleg on bastir uns lligams per seguir-ne l'evolució fora del centre, de crear expectatives sobre aquests alumnes i veure'ls d'una altra manera. L'alumne evolucionarà positivament si veu que el tutor/a té interès en ell/a.

Les converses a la Sala de Professorat comencen a ser unes altres: "He vist la Desirée i...que trempada!" percebem que els professors/es no viuen l'escolaritat compartida com una amenaça, i aquesta és la clau de l'èxit de l'altra mirada, i ells veuen que va de debò...

Això no hagués estat possible sense distanciar prèviament el noi/a de l'Institut, perquè abans no creien l'un amb l'altre, ja no hi havia ponts... Canviar l'IES per la UEC, que té un projecte de treball amb expectatives de futur, els oxigena i permet restablir després relacions sòlides amb la

institució escolar. Això no hagués estat possible des de l'IES, “*un espai ple de continguts acadèmics i de frustracions*”. Qui no ha necessitat sortir d'un context que l'asfixia, que el fa sentir que no el volen, que no hi pertany?

COMPARTIR EL PROJECTE EDUCATIU ENTRE L'IES I L'AULA TALLER. GESTIONAR EL GRADUAT

La coordinació amb l'Aula Taller i el fet de conèixer l'espai, els professionals i els company/es dels nostres alumnes, capgira completament la situació: tornen a ser alumnes del Joanot Martorell, en el sentit que tornen estar al nostre cap i en fem una avaluació trimestral compartida.

Durant el segon any, hi ha alumnes que fan algun Crèdit Variable a l'Institut, completament integrats en un grup. En els dos anys que, com a molt, poden passar a l'Aula Taller, alguns tenen la possibilitat de graduar-se en ESO (veure annex instrument de criteris pel títol del Graduat en l'ESO).

L'ASSESSORAMENT DE LA PROFESSIONAL DE L'EAP

La situació d'aquests nois/es a l'IES, “*un espai educatiu contracultural*”, és insostenible. Es troben en una situació personal i emocional de molta angoixa, de buit, de no veure més enllà que la immediatesa, de manca d'expectatives, de fracàs.... I nosaltres què? Què ens demana la institució? Quina ha de ser la resposta educativa, si no hi ha possibilitat de resposta.

Per diferents motius, ni la institució escolar, ni l'entorn familiar, ni els professionals, ni recursos ben diversos arriben a donar fruit. Em qüestiono sovint què prioritzar..., el que tinc clar -i permeteu-me l'expressió- és que, després d'anys d'escolarització, davant meu visualitzo “*un cadàver educatiu*”.

Com és possible aquest baix nivell acadèmic, aquestes actituds? On s'han perdut? En quin punt? He après a no buscar culpables ni causes que justifiquin la situació actual. L'assessorament, en aquestes situacions s'enfoca en dues direccions: l'alumne, el seu entorn familiar i fer avançar la institució escolar en el compromís i la implicació envers aquests alumnes.

He après molt de l'esperit educatiu de la directora de l'Aula Taller i de l'equip directiu de l'IES Joanot Martorell: no abandonen. Junts hem après noves estratègies en la intervenció educativa i també que la inclusió és possible més enllà del context estrictament escolar. La fem possible perquè s'hi vetlla des de les possibilitats professionals de cadascú.

I ELS ALUMNES? AQUESTA ÉS UNA MOSTRA DE LES SEVES OPINIONS, EXPRESSADES EN LES ENTREVISTES PERSONALS

La Desi se sent més centrada i més a gust perquè hi ha menys teoria i més pràctica de tallers i això li agrada: “*Pues sí, aparte de sacarme la ESO, a mi tía le cambié el espejo del baño, que va con cables y todo!*”.

Pel que fa a l'ambient de l'Aula Taller diu: “*Allí se está bien, te tratan bien, te ayudan, te aconsejan y aprendes bastante. Con la familia es lo mismo, pero con los compañeros cambia mucho: se está bien, ya no hay eso de los conflictos*”

Només li sap greu no haver-hi pogut anar abans: “*Así no habría perdido el tiempo y no habría hecho tantas cosas malas*”.

Potser el que li cal a l'Administració és escoltar els alumnes i entendre, finalment, que ens calen recursos com l'Aula Taller de Cornellà per avançar en una educació que permeti pensar en un futur per a tots i totes.

Esplugues de Llobregat, gener 2007

Correspondència amb les autores: Isabel Capdevila. Cap d'estudis IES Joanot Martorell.

E-mail: Isa86@hotmail.com. Lidia Sala. Coordinadora Pedagògica IES Joanot Martorell. Dolors Gispert. EAP B-40. EAP Esplugues. E-mail: dgispert@menta.net

CRITERIS FONAMENTALS per l'obtenció del TÍTOL DE GRADUAT EN ESO d'alumnat que l'han cursada amb adaptació curricular en règim d'escolaritat compartida IES Joanot Martorell –UEC de Cornellà Fundació el Llindar

Els criteris bàsics per analitzar l'assoliment dels objectius generals de l'etapa són els següents que els hem agrupat en quatre àmbits d'aprenentatge:

- **ÀMBIT 1:** Haver assolit els grau de comprensió i d'expressió, oral i escrita, en català i en castellà necessari per a la incorporació a la vida social i professional.
- **ÀMBIT 2:** Saber utilitzar les eines matemàtiques necessàries en situacions i problemes de la vida quotidiana
- **ÀMBIT 3:** Disposar dels elements bàsics de comprensió del món en els seus aspectes científic, social, tècnic i artístic
- **ÀMBIT 4:** Haver aconseguit el creixement personal necessaris per viure d'una manera autònoma en les dimensions: individual i social

És prioritza l'assoliment de les **COMPETÈNCIES BÀSIQUES**.

- a) Comprensió i expressió oral i escrita
- b) Recerca i reelaboració d'informació
- c) Utilització fluida del càlcul i resolució de problemes
- d) Estratègies de comprensió i resolució de situacions de la vida quotidiana
- e) Comprimís amb l'àmbit escolar i millora d'aprenentatges
- f) Establir vincles positius d'interdependència company/professor
- g) Construcció d'expectatives positives: metodologia, pràctica i activitats més funcionals i manipuladores
- h) Coneixements essencials dels àmbits social i científic i autonomia en el treball escolar.

És té presents els **Instruments d'avaluació i activitats diversificades**

- a) Exercicis autocorrectius
- b) Correcció individual
- c) Correcció col·lectiva
- d) Coavaluació entre alumnes
- e) Exposicions individuals i col·lectives
- f) Observació sistemàtica a través de les activitats d'aprenentatge
- g) Entrevista personal - tutorials

El document es basa en l'avaluació per àmbits d'aprenentatge, per cadascun d'ells s'han seleccionat les **competències bàsiques a assolir i s'han desplegat uns ítems per la seva valoració**. Cal tenir en compte que el resultat de l'avaluació tindrà en compte el punt de partida de l'alumnat, valorant per sobre de tot, cadascun dels ítems d'avaluació i no tan un nivell màxim assolit, comú per a tothom. La puntuació de cadascun dels ítems és de l'1 al 10, entenen per 1 la nota més baixa i 10 la més alta.

ÀMBIT 1:

HAVER ASSOLIT ELS GRAU DE COMPREENSIÓ I D'EXPRESSIÓ, ORAL I ESCRITA, EN CATALÀ I EN CASTELLÀ NECESSARI PER A LA INCORPORACIÓ A LA VIDA SOCIAL I PRO

Priorització de competències bàsiques:

- a) Comprensió i expressió oral i escrita
- b) Recerca i reelaboració d'informació
- d) Estratègies de comprensió i resolució de situacions de la vida quotidiana

ÍTEMS A VALORAR	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Ser capaç de comprendre i produir missatges orals necessaris per la vida quotidiana amb ordre, coherència i claredat										
2. Ser capaç d' expressar les pròpies opinions d'una manera raonada										
3. Ser capaç de comprendre missatges escrit de tipologia diversa										
4. Ser capaç d' utilitzar fonts documentals per la recerca d'informació i resolució de problemes										
5. Ser capaç de produir textos amb coherència, cohesió complint les normes ortogràfiques i gramaticals bàsiques										
NOTA GLOBAL										

ÀMBIT 2:

SABER UTILITZAR LES EINES MATEMÀTIQUES, CIENTÍFIQUES I TECNOLÒGIQUES, NECESSÀRIES EN SITUACIONS I PROBLEMES DE LA VIDA QUOTIDIANA

Priorització de competències bàsiques:

- b) Recerca i reelaboració d'informació
- c) Utilització fluïda dels càlcul i resolució de problemes
- d) Estratègies de comprensió i resolució de situacions de la vida quotidiana

ÍTEMS A VALORAR	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Reconèixer diferents tipus de nombres i les diferents formes d'expressió										
2. Fer càlculs amb les quatre operacions bàsiques										
3. Utilitzar correctament aparells de càlcul, mesura i dibuix										
4. usar estratègies per reorganitzar la informació, ordenar-la i treballar-la en la resolució de problemes usant les operacions oportunes i sabent relacionar el resultat obtingut amb l'enunciat del problema										
5. conèixer les diferents unitats i escales de mesura respecte a la longitud, capacitat, pes, temps, superfície,										
6. Usar les eines i els aparells per la seva funció específica mantenint-los en bon estat i d'acord a les normes de seguretat apreses										
7. Ser capaç de planificar, ordenar i elaborar un objecte o producte de forma autònoma										
8. Saber utilitzar l'ordinador a nivell d'usuari										
NOTA GLOBAL										

ÀMBIT 3:
DISPOSAR DELS ELEMENTS BÀSICS DE COMPRESIÓ DEL MÓN EN ELS SEUS ASPECTES CIENTÍFIC, SOCIAL, TÈCNIC I ARTÍSTIC

Priorització de competències bàsiques:

- b) Recerca i reelaboració d'informació
- g) Construcció d'expectatives positives: metodologia, pràctica i activitats més funcionals i manipuladores
- h) Coneixements essencials dels àmbits social i científic i autonomia en el treball escolar

ÍTEMS A VALORAR	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Reconèixer els principals agents geogràfic i identificar - localitzar els principals aspectes físics i política de Catalunya, Espanya i altres parts del món										
2. Situar-se en un plànol										
3. Tenir coneixement i comprendre les dinàmiques polítiques i socials del seu entorn per accedir de manera plena a la ciutadania										
4. Participar activament en l'àmbit artístic (dibuix, música i esport) que fomenta la sensibilització personal, la construcció de coneixements i la motivació per aprendre										
5. Participar activament en els diferent oficis que se li proposen per anar perfilant els seus interessos i capacitats, atenen la demanda actual del mercat laboral										
6. Arribar a ser conscient dels límits i capacitats físiques, pròpies o alienes acceptant i respectant la diferència d'habilitats sense discriminació envers els companys										
NOTA GLOBAL										

ÀMBIT 4:

HAVER ACONSEGUIT EL CREIXEMENT PERSONAL NECESSARIS PER VIURE D'UNA MANERA AUTÒNOMA EN LES DIMENSIONS: INDIVIDUAL I SOCIAL

Priorització de competències bàsiques

- d) Estratègies de comprensió i resolució de situacions de la vida quotidiana
- e) Compromís amb l'àmbit escolar i millora d'aprenentatges
- f) Establir vincles positius d'interdependència company/professor
- g) Construcció d'expectatives positives: metodologia, pràctica i activitats més funcionals i manipuladores

ÍTEMS A VALORAR	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Coneix i accepta les seves pròpies capacitats i limitacions										
2. S'interessa per superar-se tant en l'àmbit de l'aprenentatge com en les relacions socials										
3. Aconseguir actituds de tolerància, diàleg i respecte a les persones										
4. Disposa de capacitat d'autocontrol, respectant els elements del seu entorn										
5. És capaç de preveure conseqüències d'una acció, cercant alternatives adequades										
6. Participa i col·labora en la dinàmica en el centre										
7. Assoleix uns nivells d'autoestima que li permeten valorar el propi treball, defensar opinions personals i tenir cura de la seva imatge										
8. És capaç d'iniciar i dur a terme qualsevol proposta mantenint una actitud constant										
9. Elabora judicis i criteris personals i actua en conseqüència										
10. Ha millorat respecte el seu hàbit d'higiene										
11. Ha millorat respecte el seu hàbit de puntualitat										
12. Ha millorat respecte el seu hàbit d'ordre i neteja										
13. Ha millorat en l'hàbit de no faltar al centre educatiu										
14. És capaç de relacionar-se amb qualsevol company/ adult de manera adequada										
15. Manifesta actituds i pràctiques no racials i sexistes										
16. Coneix i té consciència dels riscos que suposa l'ús i abús de qualsevol droga, actuant en conseqüència										
17. Han disminuït, si hi havia les conductes predelictives o asocials										
18. Coneix i accepta el sistema normatiu del centre										
19. Participar en les activitats d'orientació professional proposades com a eina activa per la inserció laboral i evitar l'exclusió social										
NOTA GLOBAL										